

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Elmi-kütləvi, mədəni-maarif, təhsil proqramlarının hazırlanması

Müasir Azərbaycan gəncliyi, ilk növbədə tələbələr ölkə iqtisadiyyatının modernləşdirilməsi üçün əsas hərəkətverici qüvvə statusunda qəbul olunur. Bu da təsadüfi deyil. Gənclər əhalinin digər sosial-demografik kateqoriyalarına nisbətən daha çox operativ və strateji vəzifələrin həlli üçün eksperimental modellərə üstünlük verir və problemlərin həllinə innovativ yanaşmalar axtarmağa xüsusi diqqət edirlər.

Bunlar fonunda müasir gənclik auditoriyasının mədəni ehtiyaclarına yönəlmiş estetik, vətənpərvərlik, mənəvi-əxlaqi yönümlü aksiyaların təşkili, müvafiq proqramların hazırlanaraq icraya yönləndirilməsi ümdə əhəmiyyət kəsb edir.

Mədəni-kütləvi tədbirlər gənclər üçün müstəsna əhəmiyyətə malikdir

İnnovativ sosial-mədəni fəaliyyətin inkişaf istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsi dövlətin gənclər siyasətində ön planda yer alır. Gənclərin sosial əhəmiyyətli layihələrin həyata keçirilməsinə cəlb edilməsi kontekstində onların, xüsusən də tələbələrin mədəni və asudə vaxtlarının təşkili ön planda yer alır. Sosial-mədəni sferada innovasiya termininin əhatə dairəsinin genişlənməsi bu mənada təbii xarakter daşıyır.

Mədəni tədbirlərin təşkili üzrə fəaliyyətin həyata keçirilməsi prosesində müxtəlif fəaliyyət formalarının qonşu bilik sahələrindən alınan innovasiyalara da xüsusi diqqət edilir. Hazır həllər, dəyərlər, müəyyən bir sahədə əldə edilmiş modellər, hədəf qruplarının asudə vaxtının formalaşdırılmasına yönəlmiş proqramları həyata keçirən müxtəlif sosial-mədəni institutların daxil olduğu fəaliyyətlərin tətbiqi ön planda yer alır. Bu mottodan istifadə etməklə sosial-mədəni sferada marketing, piar, sosial şəbəkələrlə işləmə texnologiyaları və proqramlardan istifadəyə də ayrıca diqqət olunur. Hədəf auditoriyanın ehtiyaclarını ödəmək üçün fəaliyyətləri birləşdirən klasterlərin yaradılması, media təhsil proqramlarının həyata keçirilməsi, sosial şəbəkələrdə maarifləndirici işlərin aparılması və sair bunlara misal kimi göstərilə bilər. Ölkəmizdə mədəni-istirahət fəaliyyəti və mədəni-kütləvi tədbirlərin təşkili bütün bunların tərkib hissəsi kimi həm də pedaqoji xarakter daşıyır. Mədəni tədbirin məqsədlərinə çatmaq müəyyən pedaqoji nəticəyə malikdir. Onun nailiyyəti əsasən vasitələrin, formaların, metodların və üsulların seçimi, təşkilat prosesinin keyfiyyəti ilə asanlaşdırılır. Hazırda gənclər üçün kütləvi mədəniyyət tədbirləri konkret fərdi və sosial nəticələrin əldə edilməsinə yönəlmiş məqsədlər üzərində qurulmalıdır. Onları dəqiqləşdirmək üçün marketing vasitələrindən geniş istifadə olunur. Mədəni tədbirin həyata keçirilməsi ilə bağlı qərar cəmiyyətin, gənclərin auditoriyasının tələbatının öyrənilməsi, həyata keçirilən proqramların sayı və məzmunu, təşkilatçıların resurslarının qiymətləndirilməsi daxil olmaqla, vəziyyətin təhlilinə əsaslanmalıdır. Məsələn, ifaçıların ixtisası, mövcud maddi-texniki baza, vaxt və sair konkret nümunələr kimi göstərilə bilər. Onun əsasında ənənəvi və innovativ formaların optimal birləşməsinin seçimi aparılır, onların mümkün alternativləri məqsəd və vəzifələrə çatmaqda meyarlar və məhdudiyyətlər baxımından qiymətləndirilir. Formaların müxtəlifliyi ən yaxşı seçim etməyə, vasitələrdən əsaslı və səmərəli istifadə etməklə onları təkmilləşdirməyə imkan verir: canlı söz, bədii, illüstrativ material, audiovizual qurğular, kompüter və lazer texnologiyaları, nəqliyyat, materiallar və sairədən istifadə bu zaman daha mükəmməl xarakter daşıyır. Kitabxanalarda, mədəni-maarif ocaqlarında, klublarda, mədəniyyət və yaradıcılıq evlərində maraqlı kütləvi tədbirlərin, tamaşaların, filmlərin təqdim edilməsi ənənəsi də qeyd edi-

Azərbaycanda texnoloji inkişaf - mədəni-maarif proqramlarının tətbiqinə şərait genişlənilir..

lənər fonunda tədqirəlayiq hal hesab olunur. Düzdür, elmi-kütləvi, mədəni-maarif, təhsil proqramları qeyri-kommersiya xarakterli olduğundan çox zaman telekanallar da, kino film istehsalı ilə məşğul olanlar da buna diqqət yetirmək istəmir. Amma əsasən kitabxanalarda, universitetlərdə, ictimai təşkilatlarda bu cür tədbirlər keçirilir. Lakin onların da sayı əvvəlki illərlə müqayisədə çox azdır. Bu səbəbdən hesab olunur ki, məsələyə diqqət edilməsi, lazım gələrsə, dövlət müdaxiləsinin olması çox önəmlidir.

İnnovativ texnologiyalar mədəni-kütləvi tədbirlərə marağı artırır

Bu gün mədəni-kütləvi tədbirlərin təşkilində innovasiyalardan istifadə də ön plandadır. İnnovativ formalarda hadisələr kifayət qədər maraqlı görünür. Onların əksəriyyəti yeni texniki vasitələrin istifadəsinə əsaslanır: planşetlər, noutbuklar, interaktiv ekranlar, sensor masalar, 3D skanerlər və printerlər, 360 dərəcə video, lazer şouları üçün avadanlıqlar, qrafik şoular mədəni-kütləvi tədbirlərə marağı artırır.

Beləliklə, mədəni-kütləvi tədbirlər zamanı hər hansı bir obyekt çəkməyə, fotosəkil, video göndərməyə və onu nəhəng üçölçülü ekran vasitəsilə ictimaiyyətə yayımlamağa imkan verən texnologiya cəmiyyətdə lazımi emosional reaksiyaya səbəb olur. Məhz bu səbəbdən mədəni-kütləvi tədbirlərə diqqəti artırmaq üçün Qərbdə bu texnologiyadan geniş istifadə olunur. Ölkəmizdə də gənclər üçün mədəni-kütləvi tədbirlərin təşkilində texnoloji tendensiyalar hazırda aktualdır və müasir texnologiyalardan istifadə olunmadan tədbirlərin təşkili artıq ümumiyyətlə mümkün deyil. Parlaq nümunə hər yerdə yayılmış multimedia təqdimatlarıdır. Asudə vaxtın təşkili prosesində kompüter texnologiyalarının tətbiqinin intensivləşdirilməsi gənclərin asudə vaxtına əhəmiyyətli təsir göstərən süni mühitin - virtual reallığın yaranmasının əsasına çevrilib. Onun cəlbediciliyi ümumən insanlar arasında qarşılıqlı əlaqənin yeni formalarının yaranmasında və xüsusilə onların yaradıcılıq fəaliyyətinin təzahüründə özünü göstərən bir sıra üstünlüklərlə bağlıdır. Məkan və zaman sərhədləri ilə virtual reallıq müasir insanın həyatının mühüm hissəsinə çevrilib. Bu süni məkandan səmərəli istifadə etmək üçün onun kütləvi istifadəçi ilə qarşılıqlı əlaqəsini təmin etmək üçün keçiddən istifadə edilir. Bu keçid gələcəkdə mədəni tədbirlərin təşkili üçün yeni üsulların, metodların, formaların, texnologiyaların formalaşması yönündə əhəmiyyətli potensiala malik

vəb-dizayndır. Sosial-mədəni sferanın innovasiya prosesi üçün veb-dizaynın növlərini, funksiyalarını, mexanizm və vasitələrini, onun virtualaşdırılmış müasir mədəni məkanın formalaşmasında rolunu müəyyən etmək çox vacibdir. Sosial-mədəni sahədə yeniliklərin əhəmiyyətli hissəsi mədəni tədbirlərin təşkilinin informasiya-reklam aspektinə aiddir. Cəmiyyətdə kommunikasiyanın hazırkı inkişaf səviyyəsi gənclərin asudə vaxtının təşkilatçıların burada iştirakını əvvəlcədən müəyyən edir. İcma idarəçiliyi və marketing birləşdirən nisbətən yeni bacarıqlar toplusu insan qrupları ilə işləmək üçün yeni yanaşma tətbiq edir, sadıq və məşğul icma yaratmağa imkan verir. Gənclərin asudə vaxtının təşkili sahəsində tədbirlərə tək məlumat deyil, həm də fəaliyyətə cəlb olunmaq informasiya dəstəyinin əlamətdar xüsusiyyətinə çevrilib. Bu proses məqsədlərin,

ideyaların, mövzuların, dəyərlərin, ümumi fəaliyyətə çağırışların müasir reallığa uyğunlaşdırılmasını zəruri edir. "YouTube", "Telegram", "Vkontakte" və digər məşhur texnoloji platformalarında müəllif hüquqları məzmunu ilə qarşılıqlı əlaqə yaratmaq üçün fəal şəkildə istifadə olunur. "Instagram"ın məşhur sosial şəbəkəsində məlumatların yerləşdirilməsi fotoreportajdan jurnalistikanın informasiya janrlarından biri kimi istifadə edilməsi zərurətini aktuallaşdırır, istənilən hadisə barədə operativ, lazımi detallarla, parlaq və əlçatan formada xəbərdar etmək problemini həll edir. Bütün bunlardan səmərəli istifadə olunması cəmiyyətin ümumi tərəqqisi üçün olduqca mühümdür.

Ramil QULIYEV

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyilə çap olunur.